

Åttonde roten, tomt 23

Kvarteret Nålmakaren

Nittonde roten eller tjugonde roten

Nordöstra hörnet av Östra Hamnen

Tionde roten 1657h–1670

och Sillgatan

Per Larsson

1637–49

Måhända är det den Per Larsson, som i en inlaga till magistraten (EIIa:2, 17.12.1668) bad om förskoning från skatt. Han gick på kryckor och hade träben. Sin hälsa hade han mist för 20 år sedan, då han var i kronans och stadens tjänst som besökare. Nu hade han förlorat sin goda och trogna maka, som hade skött honom i hans eländighet.

Gården såldes 1651 till

Sven Jonsson.

1648–55 Troligen är det fråga om den *småköpman Sven Jonsson Svart*, som köpte 8.22 1655. En Sven Jonsson fick burskap 11.2.1647.

Var han möjligen liksom Olof Jespersson bosatt 7.67?

Olof Jespersson skepper

Det enda beviset för att det var Olof Jesperssons gård, som 1670 övertogs av Nils Andersson är, att Nils Andersson avlöste honom i bakugnslängden. *Också 7.67?*

Nils Andersson köpman

1670–81, M1676: 1 tomt, Gustavi tomtöreslängd 1670–81, änkan död 1717.

Handelsmannen Nils Andersson fick burskap den 11.6.1672. Att han inköpte denna hörntomt kan bero på att hans första svärmor *Olof Eriksson smeds änka Kerstin Andersdotter* bodde strax intill i 7.68 (se denna tomt). Enligt en norsk släktforskare Jack Douglas Dund skulle Nils Andersson första gången ha varit gift med *Karin Olofsdotter Ancker* (se 7.68). Förmodligen kallade hon sig icke Ancker som sin bror Erik. I detta äktenskap föddes *handelsmannen Anders Nilsson, adlad Cederflykt* (skrev sig till Aspenäs, Björboholm, Aggeredsås, Stora Lyngö – Svendsholmen och Romma, född cirka 1670 (jfr Dunds uppgift cirka 1655), bosatt femte roten 24 – se Kjellin, Kv. Frimuraren, sid. 111–13). (Stämmer födelseåret cirka 1670 för Anders Nilsson skulle Nils Anderssons första hustru kunna heta *Anna*; en Nils Andersson gifte sig med Anna Olufsdotter den 23 okt 1669, Gustavi C:1.)

Nils Anderssons andra hustru *Johanna Jöransdotter* var dotter till rådmann *Jöran Henriksson* och *Cecilia Heinrichsdotter* (se 5.20) och änka efter *handelsmannen Sven Bengtsson (kallad den unge*, bosatt 6.14 1662–63). Nils Anderssons styvdotter *Maria Svensdotter* blev gift med *Hans Hansson* (se 7.23). Med Johanna Jöransdotter fick Nils Andersson fyra barn: *Johanna Nilsson*, som var död 1710, *Lisken Nilsson*, som vid systemens död 1710 var gift med *urmakaren Nicola-*

us Vogel, Sophia Nilsson, som var ogift 1710 och sonen *Jöran Nilsson*. Den 27.10.1685 dömdes Nils Andersson att böta 40 mark för att han mot magistratens förbud rest från staden, när han var tillsagd att göra arvskifte med sin styvmåg Hans Hansson och avvitra sina andra barn. Då var han redan sedan 1684 inne i sitt tredje äktenskap med handelsmannen Christoffer Liedbergs syster *Christina Liedberg*. I detta äktenskap föddes endast sonen *Hans Nilsson*.

Nils Andersson själv avled 1688. (Dödsår 1687? Ej funnen i Gustavi begravningsräkenskaper 1688) På grund av de många arvingarnas skilda intressen fick magistraten sysselsättning i många år med familjens affärer. Den 11.4.1689 begärde Nils Anderssons änka *Christina Liedberg* att få resa från staden trots att sterbhusets ekonomi ännu icke var utredd på grund av dröjsmål från *sterbhuskurator Håkan Ekman*s sida. Enligt ett magistratsbrev 1691 (Ba:8) stod fortfarande barnens möderne kvar i boet, eftersom Nils Andersson gift sig med *Christina Liedberg* utan föregående avvitrning, Enligt giftermålsbalken § 14 borde de fyra barnen i andra äktenskapet alla äga "halft wider boed sal Nils Andersson" sammanlagt 1727 d 8 öre smt. Det påpekades, att Hans Hanssons hustru *Maria Svensdotter* redan fått åtskilliga saker. Av återstoden borde därför de sex barnen blott få varsin sjättedel.

"Slutuppgörelse" eller bouppteckning efter Nils Andersson förrättades den 28.5.1691 och upptog tomt och hus i Lidköping (bör vara tredje hustruns arv) värt 266 d smt samt i Göteborg tomt och hus värderat till 1 000 d smt och en tomt värd 50 d smt.

Den 14.7.1692 sägs, att avlidne Nils Andersson ägde baktomt belägen på Kronhusgatan vid Östra Hamnen, som skulle besiktigas av *Arvid skomakare, Hans snickare* och *Måns Esbjörnsson*. Enligt bouppteckning 1706:465 ägdes denna efter föräldrarna ägda baktomt av Nils Andersson och hans bror *Anders Andersson*. Dennes svärson *smeden Per Börgesson* protesterade mot baktomtens försäljning till Herr *Anders Nilsson* (Cederflykt). (Den förre ägaren till *Petter Hasselbergs* änkas tomt 8.20 *Nils Svensson i Högens änka Anna Nilsson* hade tidigare varit gift med en *Anders Nilsson*. Denne *Anders Nilsson d.ä.* och *Anna Nilsson* skulle kunna vara brödernas föräldrar. När man söker efter denne *Anders Nilsson* i stadens äldre längder finner man att i ett läge motsvarande 8.47 bodde 1653 en *Anders Nilsson*, vars änka omtalas i tjugonde roten 1654–57. I den hösten 1657 nybildade elfte roten bodde "Anders Nilses son *Anders Andersson*". Följer man den tomten vidare finner man, att den bebos först av *båtekarlen Anders Andersson*, sedan av dennes svärson *smeden Per Börgesson* och att baktomten till *den* tomten låg öster om östra hamnen vid Kronhusgatans norra sida, och såldes av handelsmannen *Anders Nilsson* (Cederflykt) till *tunnbindaren Erik Nilsson Kock*, uppbud 19.10.1708.

Anders Nilsson (Cederflykt) klagade i brev till magistraten sommaren 1691 (EIIa:7, 16.6.1691) över det uppehåll, som nu utdragit sig på tredje året med arvdelen i hans sal faders *Nils Anderssons* sterbhus och talade om den "ringa anlott, som mig i möderne arf mer än för 13 år sedan är utfäst" (motsvarade cirka år 1678). Han talade om sina halvsyskon och styvsvågern *Hans Hansson*, som ej var förnöjda med magistratens resolution och om appellrätt till hovrätten.

Hans Hansson berättade sig i brev till magistraten (EIIa:7, 23.8.1692) ha erhållit svar från hovrätten av den 22.3.1692 och 13 maj s.å. Han ville icke längre bli uppehållen av styvmodern *Kerstin Hansdotter* (också kallad *Christina Liedberg*) och styvsvågern *Anders Nilsson* (Cederflykt), när det gällde hans egen och de små omyndiga barnens arvsrätt. Han hänvisade till en "calculationsskrift" av den sal mannen själv av 1681 och tvenne inventarier av 1683 och 1684. Till förmyndare för de omyndiga barnen hade 1689 utsetts *Casper Wilhelmsson* för äldste sonen *Anders Nilsson* (vilket talar för födelseåret 1670) och *Frans Schröder* och *Anders Bratt* för dennes fyra

halvsyskon av andra kullen (bl.a. Lisken Nilsson) och Christopher Hansson Liedberg för sonen Hans i sista kullen. Det berättades den 10.2.1693, att det hade varit auktion på lösörena efter avlidne Nils Andersson.

I december 1695 påmintes Frans och *Erik Schröder* om att sal Nils Anderssons dotter i andra äktenskapet *jungfru Lisken Nilsson* under några dagars tid hade varit här i staden och icke fått husrum hos någon av sin släkt eller sina anförvanter. Herr Presidenten hade varit föranlåten att av barmhärtighet hysa henne och ge henne föda. Schrödrarna var närmaste släkt och rätten frågade dem, hur de kunde tåla, att hon fick gå husvill, vilket stred mot kristlig kärlek.

Schrödrarna svarade, att de hade länge nog haft omak och omsorg om dessa barn. Presidenten hade ofta lovat dem, att de skulle bli entledigade ifrån detta omak och ville att någon annan i släkten skulle åläggas att ta hand om denna dotter. Rätten bestämde, att eftersom handelsmännen Frans, Johan och Erik Schröder var sal Nils Anderssons barns (i andra äktenskapet) närmaste släkt och anförvanter och hade vardera av barnen hos sig i kost, alltså och i kraft av lag blev Frans Schröder, som var äldst, pålagd att på en månads tid taga till sig den nyligen från Lidköping hitkomna sal Nils Anderssons dotter Lisken Nilsson (vilken som ovan nämnts 1710 var gift med urmakaren Nicolaus Vogel).

Nils Anderssons son *Jörgen Nilsson* skrev hösten 1699 (EIIa:15, 14.9.1699), att två av herrar Schröder, som utsetts till förmyndare för honom och hans systrar hade avlidit och frågade, vilka som nu skulle bli deras förmyndare. I sal *Johan Schröders* ställe hade redan *Sven Muus* utsetts (Ba:14, 22.5.1699). *Anders Häger* berättade, att hans sal svåger Erik Schröder hade lämnat allt i bästa ordning efter sig, vilket Anders Häger redogjort för den 26.11.1698. Erik Schröders egna barn behövde nu förmyndare.

Ända fram till Christina Liedbergs död betecknades gården som tillhörig Nils Anderssons änka. Den värderades 1715 i skattningslängden: tomt 300, gård 300, lösegendom 400. I Kristine kyrkas begravningsbok den 18.4.1717 står följande: "Christina Liedberg, H. Christoph Liedbergs Schwester, weil man wegen ein Grab, dass Sie in der Schwedischen Kirchen hatte, mit dem Anverwanten nicht übereinkommen konnte, in unser Kirchen von dem Probsten Isaac Lithovio begraben mit einer Parentation" (Kristine kyrkas böcker av Wilhelm Berg s 552).

Nils Rommel

är antecknad för gården (som hyresgäst?) åren 1717–1720. Han hade fått burskap som handelsman 18.2.1704. 20–9–1712 fick han stolrum i domkyrkan efter *Sven Olufsson Hising*. Den 16.9.1715 vände han sig mot *styrman Nils Petterssons hustru Annika Pettersdotter* med krav på betalning för malt. Jacob Sahlgren ansåg sig den 4.10.1718 ha anledning att speciellt klaga över Pehr Bökers och Nils Rommels oartighet när han bett dem fullgöra Kungl. Maj:ts befallning (EIIa:30). 1730 var Nils Rommel bosatt 7.22.

År 1722 har

Christopher Liedberg

övertagit gården. Han flyttade säkerligen aldrig hit. Han var född 1658 och hade redan 1712 begärt att få sluta som kapten för första kompaniet av borgargardet. Dessutom ägde han en gård på hörnet av Kors- och Kyrkogatorna vid Svenska kyrkan (se 4.34). Han avled 1724 (begravd den 5 maj). Gården 8.23 skrives på sedan på Christoffer Liedbergs änka *Margareta von Minden*, född 3.12.1695, dotter till *handlanden Johan von Minden* och *Margareta Sebrand* och död 1734 (begravd 1 mars). Tydligt bedrev hon egen rörelse i fastigheten här: 1725 hade hon *bodgossen Pe-*

ter Ståhle och pigan Brita Olsdotter. Men 1730 hade hon mot 80 d smt årligen hyrt ut gården till *handelsmannen Olof Nabbedt*. I Madame Liedbergs gård bodde 1733 *handelsmannen Petter Ahlberg*. I arvingarnas gård bodde nästa år *Herr Jean Jönsson, drängen Zachris Svensson* och pigan Anna Jonsdotter.

Senior Erik Liedberg

hade övertagit gården 1735. Han hade från början icke tänkt bli handelsman utan skrev till magistraten den 14.9.1719 (EIIa:31), att det alltid hade varit hans högsta åstundan att vinna information och övning i det juridiska väsendet. Han hade haft åtskilliga tillfällen därtill bl.a. under några år vid kämnärsrätten. I två år hade han varit notarie i Strömstad men jagats därifrån, när fienden inföll i Bohuslän. Han begärde nu av rådhusrätten ”veniam auscultandi” vid rätten.

Efter moderns död erhöll han burskap som handelsman den 9.12.1735. Som handelsman tycks han kanske på grund av bristande övning och intresse icke ha varit särdeles framgångsrik. Hans änka *Anna Margareta Sandberg* gick i konkurs efter hans död (bou 27.10.1766, konkursbegäran 2.1.1667, dom 10.9.1768). Paret hade tre döttrar: *superkargören Johan Fredrik Petterssons hustru Sara Margareta, handelsmannen Samuel Schutz hustru Britta Sophia* och omyndiga dottern *mademoiselle Anna Christina Liedberg*.

Erik Liedbergs änka Anna Margareta skrev till magistraten den 23.1.1767 (EIIb:119), att hon till sin avlidne mans kreditorer hade uppgivit all sin befintliga lösa och fasta egendom. För sitt underhåll under sin återstående livstid hade hon beslutat sig för att emottaga ett erbjudande av sin måg handelsmannen Samuel Schutz om förskott av pengar, så att hon skulle kunna sätta upp en ny krambod. För att inte råka ut för mannens kreditorers åtal ville hon ha magistratens bifall till detta.

Nicolaus Matzen och *Matthias Grahl* skrev 1766 (EIIb:118), att avlidne handelsmannen Erik Liedberg hade förestått Fattighuset och lämnat kassan ifrån sig med 26 500 d smt skuld. Hela styrelsen, förvaltningen och redovisningen hade ålegat den döde Erik Liedberg medan de själva – Matzen och Grahl – endast till namnet hade varit fattighusföreståndare. De ville ha kvarstad på auktionsskillingen, så mycket som svarade mot summan.

Märkligt nog står gården ännu 1775 skriven på handelsmannen Erik Liedbergs arvingar. Den 28.3.1776 sålde *direktör David af Sandeberg* hus och gård på Sillgatan till

handelsmannen Johan Boustedt

(burskap 17.11.1775). Tillsammans med sin hustru *Britta M Hallberg* sålde handelsmannen Johan Boustedt för 1933 rdr 16 skill specie köpeskillning sitt i fjärde kvarteret i hörnet av Östra Hamnen och Sillgatan belägna hus och gård mellan handelsman Erik Limmerhult å östra och Magnus Lemmike å norra sidan till den gamle

brukspatronen Olof Wenngren

som lät uppbjuda hus och gård (8.23) i hörnet av Östra hamnen och Sillgatan den 8.12.1783 (30-penning 64 rdr, 21 sk 4 runstycken). Olof Wenngren, som i början av 1730-talet var bokhållare hos kommerserådet Jacob Sahlgren, fick burskap 21.6.1737. Den 29.11.1739 behandlades handelsmannen Olof Wenngrens ansökning hos Kommerskollegium om en segelbruksduksfabriks anläggning här eller på något annat ställe vid Göta älv. Burskapet uppsade han den 12.1.1749 för att flytta till sitt bruk Torrskog, sedan han sålt sitt hus och gård i Göteborg. Han avsåg sig då också sitt förmynderskap för *Petter Bagges styvdotter Maria (Corneliidotter) Örtegren*.

Handelsmannen Johan Weisell, kallad järnhandlare, uppbjöd gården den 3.3.1794. Han stod kvar i tomtöreslängden 1807.

Senare uppbud av 8.23

handlanden Jöns Hedenberg	16.4.1849
handlanden Carl Gustaf Lindman	23.11.1868